

JEAN GUITTON

Utolsó pillantás

„Miként találjon az ember magának helyet a mindenütt jelenvalóság hatalmától fölnagyított és a mindenütt felfedezett glóbusz kicsiny méretei által leszűkített földön: nem marad más, mint hogy az ember eszközt kérjen a tudománytól, és planétát változtasson.” Így beszélt Chateaubriand *Emlékiratai* befejeztekor, mintha prófétálással eltöltött élet végén lett volna.

Szünet nélkül ennek a századnak a különösségén gondolkodtam, meggyőződve: párját nélkülöző küszöböt léptünk át, vakon haladunk egy elképzelhetetlen jövő, soha nem hallott események felé.

De hogyan fogjuk föl a jövőt? Ami a jövődő jeleinek az értelmezését nehezíti, az az, hogy a haladás sebesebben jár, mint az intelligencia.

Mialatt e könyvet (Egy század, egy élet) írtam, megjelent a *gén*. És ha összehasonlítom a *gént* és az *atomot*, mérhetetlen különbséget észlelek: az atom engem soha nem fenyeget, csak a halállal, ezzel szemben a *gén* az étellel fenyeget.

Ezen értem az új emberek, talán szuperemberek, valószínűleg emberfeletti emberek fabrikálását. Az ember embereket fog csinálni a saját képmására, akik őt túlhaladják, vagy akik őt eltapossák. És a születés meg halál talányai átalakulnak. Annak a létezése válik kérdésessé, amit *történelem* névvel illetünk. Felfedeztük, helyreállítottuk a történelem előtt azt, ami az *előtörténelem*. Nemde majd belépünk egy az előtörténelemmel analóg *utótörténelem* szakaszába, ahol többé semmi „nem történik”?

Föltéve, hogy nem a fordítottja történik, és egy olyan korba lépünk, ahol végre megjelenik a *valóban emberi* ember.

Ez az *utótörténelem* (amelybe mi hátrálva belépünk), két értelemmel rendelkezhet: az egyik egy katasztrófa-értelem, elővételezve egy robot-társadalmat, a másik a *metasztrófa* értelem, elővételezve egy harmonikus társadalmat, egy „királyságot”. Talán az oly fiatal kereszténység további fejlődésére végzetes válság előestéjén vagyunk? Milyen rövid ez a húsz évszázad a megelőző évmilliókhöz képest? Talán satnya vetés vagyunk, ami az utolsó szakaszban jelent meg?

A *homo faber* nem fejezte be munkáját? *Homo faber* alatt a gépeket gyártó embert értem, majd a gépeket-gyártó-gépeket-csináló embert, vagyis azt az embert, aki csinálja a gépeket gyártó gépeket, vagyis az ordinátorokat és „gondolkodó gépeket”. A *homo faber* ebben a pillanatban győzedelmeskedik. Nem fogjuk látni a *homo faber* hanyatlásában annak megjelenését, akit én más név híján így hívok: *homo mysticus*?

Megjegyezték, hogy Hiroshima és a II. Vatikáni zsinat egy korban lepték meg a világot. Ezek két Eredet: mintha az anyag tüze a lélek tüzét szimbolizálta volna. Az „eretnkségek” korának vége; a keresztények többé nem dogmák miatt oszlanak meg, hanem a hit alapjai azok, amik megkérdőjeleződnek. A humán ateizmus, az „ateista humanizmus” ezentúl a gondolkodó faj egyharm-